

English follows Hebrew

ההיסטוריה הערבית-אסלאמית: משבטים לאימפריות 1882-0605 תש"פ

מרצה: פרופ' מירי שפר-מוסנזון (shefer@post.tau.ac.il)
החוג להיסטוריה של המזרח התיכון ואפריקה

תיאור הקורס

מתגוררים במזרח התיכון אבל לא באמת מכירים את ההיסטוריה של האסלאם? אם כך זהו הקורס עבורכם. הצטרפו למסע של אלף שנות היסטוריה, לגילויים מפתיעים, לשבירת מיתוסים ולהצצה לחייהם של האנשים שחיו במרחב שלנו בעבר. קורס זה בנוי משני חלקים: החלק הראשון מציג את האירועים הפוליטיים העיקריים באופן כרונולוגי, כלומר, מהולדתו של מוחמד במאה ה-6 לספירה ועד להופעת העות'מאנים במזרח התיכון בראשית המאה ה-16. החלק השני סוקר את המציאות החברתית, הדתית והתרבותית של המזרח התיכון בימי הביניים.

מה תלמדו?

- ✓ כיצד האסלאם עלה כציביליזציה חדשה במזרח התיכון? איך הפכו שבטים של נוודים לאימפריות החולשות על מספר יבשות?
- ✓ מהם השלבים העיקריים בהיסטוריה הערבית והאסלאמית בימי הביניים, וכיצד הם פועלים ומשפיעים עד היום?
- ✓ מי היו השחקנים הפוליטיים המרכזיים בתוך הקהילה, המדינה והאימפריה האסלאמית, ומה היו התפקידים שלהם?
- ✓ כיצד לפרש מאפיינים חברתיים ותרבותיים, כפי שהם משתקפים במקורות האסלאמיים?

סרטון הסבר על הקורס

זהו קורס מקוון שמתנהל בעיקרו בפלטפורמת edX. הוא מציע חוויית למידה ייחודית המאפשרת לסטודנט ללמוד בקצב שלו וכוללת מגוון שיטות למידה: הרצאות מוקלטות קצרות, קטעי קריאה ממקורות ראשוניים ומשניים, ושאלות לדיון. הקורס מוצע באנגלית עם תמיכה בעברית ובערבית: הסרטונים בקורס מלווים בכתוביות בעברית או ערבית ויחידות הקריאה מתורגמות לעברית ולערבית. במהלך הצפייה בשיעור משולבות שאלות קצרות שנועדו לבדוק הבנה ועליהן מקבלים משוב מיידי.

מטלות

במהלך הקורס יידרשו הסטודנטים להגיש 4 מטלות (בחנים מקוונים לשיעורים המקוונים) ולהבחן במבחן מסכם. הקורס המקוון כולל 8 בחנים מקוונים, ועל הסטודנט לבחור 4. אנחנו מעודדים את הסטודנטים להשלים את כל המטלות. הניסיון מלמד שהשלמת בחנים רבים יותר תורמת להצלחה במבחן ובקורס. לסטודנטים שישלימו מטלות רבות אנחנו מציעות לכלול בציון הסופי את המטלות עם הציונים הגבוהים יותר. את מטלות יש להגיש עד מועד א' של המבחן, 30 בנובמבר 2018, גם אם בכוונת הסטודנט לגשת למועד ב'. המבחן המסכם הוא מבחן "אמריקאי" ומתקיים בקמפוס. הטופס דו-לשוני, בעברית ובאנגלית; סטודנטים יכולים לענות באחת מהן, לבחירתם.

הרכב הציון הסופי

- ✓ 4 מטלות ביניים בקורס המקוון – 24% (כל אחת 6%)
- ✓ מבחן מסכם "אמריקאי" בקמפוס – 76%.

סדר השיעורים

חלק א – המסגרת הפוליטית: 1000 שנים של היסטוריה אסלאמית (500-1500)

שיעור 1: חצי האי ערב בתקופה האסלאמית המוקדמת

- חצי האי ערב בתקופה הטרם-אסלאמית: הזירה המקומית
- חצי האי ערב בתקופה הטרם-אסלאמית: הזירה הגלובלית
- מוחמד: האיש
- מוחמד: מנהיג הקהילה
- ראיון עם ד"ר לאה קינברג: האסלאם המוקדם ומקורותיו
- מעבדת ההיסטוריון: ניתוח חדתי על פתיחת ליבו של מוחמד
- בוחן שיעור 1

שיעור 2: הצגת המדינות האסלאמיות הראשונות -- הראשדון והאומיים

- תקופת המעבר לאחר מותו של מוחמד
- הראשדון: הח'ליפים ישרי הדרך והמדינה האסלאמית הראשונה
- השושלת האומיית
- ההתרחבות הטריטוריאלית המוקדמת
- בירוקרטיה ושלטון בתקופה האסלאמית המוקדמת
- ראיון עם פרופ' גדעון אבני: מרחב ושלטון במדינות האסלאמיות המוקדמות
- הזהות האסלאמית המוקדמת
- ראיון עם ד"ר רחל יוקליס: הקונוניזציה של הקוראן – היבטים חומריים
- מעבדת ההיסטוריון: קריאת כרוניקה ערבית-אסלאמית על רצח הח'ליפה השלישי
- בוחן שיעור 2

שיעור 3: העבאסים -- כשבגדאד והערבים שלטו בעולם

- עלייתם של העבאסים לשלטון
- הופעת הפילגשים והתפתחות ההרמון
- הבירוקרטיה
- מעבדת ההיסטוריון: קריאת כרוניקה ערבית-אסלאמית על ההרמון העבאסי -- מבט מבפנים
- ביזור ומשמעותה של ריבונות
- מגבלות השלטון העבאסי: הבוייהים והסלגיוקים
- איומים על הלגיטימציה העבאסית: האומיים באיבריה והפאטימים בצפון אפריקה וסוריה
- ראיון עם פרופ' אמירה בניסון: שיחה על צפון אפריקה בתקופה העבאסית ואיבריה המוסלמית
- מסעות הצלב ועלייתו של צלאח א-דין
- בוחן שיעור 3

שיעור 4: העמים התורכים בעולם המוסלמי הטרם-מודרני

- היכרות עם העמים התורכים
- המהפך התורכי: מעבדים לשליטים
- המדינה הסלגיוקית: שינויים ומורשת
- מעבדת ההיסטוריון: שחזור המציאות היום-יומית בערבות אסיה בהתבסס על שירה וחפצי אמנות
- לידתה של "תורכיה"
- הסולטנות הממלוכית: עבדים צבאיים הופכים לסולטאנים

אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

תכנית כלים שלובים

- ראיון עם ד"ר דניאלה טלמון-הלר : שיחה על תרבות פופולארית והאסלאם המיסטי
- הסולטנות הממלוכית : הסוף
- ראיון עם פרופ' נוקט נרליק : הסוף של הממלוכים והופעתם של העות'מאנים
- בוחן שיעור 4

שיעור 5 : המונגולים והעולם המוסלמי הבתר-מונגולי, המאות ה-13 עד ה-16

- התחלת היחסים בין המוסלמים והמונגולים
- ראיון עם פרופ' מיכל בירן : הכיבוש המונגולי והמורשות ארוכות-הטווח שלו
- השפעה מונגולית על המזרח התיכון : ביסוס הסולטנות הממלוכית, 1250-1517
- השפעה מונגולית : השושלות המוסלמיות-מונגוליות
- מעבדת ההיסטוריון : מונומנטים שמדברים -- תרבות חומרית מרכז-אסייתית
- סיכום חלק א' : המסגרת הפוליטית לעליית המדינות והאימפריות המוסלמיות
- בוחן שיעור 5

חלק ב : סביבה, חברה, זהויות

שיעור 6 : סביבה, קהילה, האדם הבודד

- טיפולוגיה של התיישבות עירונית במזרח התיכון בימי הביניים
- ראיון עם פרופ' גדעון אבני : הנוף וההתיישבות במזרח התיכון המשתנה
- צדקה וחשיבותה בסביבה העירונית
- מוסדות עירוניים חברתיים : מסגדים ובתי מרחץ
- המערכות המשפטיות של קהילה עירונית
- מעבדת ההיסטוריון : מבט מבחוץ -- נוסע מוסלמי מאיראן מתאר את קהיר הערבית
- בוחן שיעור 6

שיעור 7 : זהויות דתיות במזרח התיכון -- אסלאם, נצרות ויהדות

- הפסיפס הדתי של המזרח התיכון
- יצירתם של השיעים : תהליך של שלוש-מאות שנים
- מעבדת ההיסטוריון : התפיסה השיעית של שלטון
- נוצרים ויהודים : מעמד תאולוגי ומשפטי
- ראיון עם פרופ' נאסר בסל : היהדות תחת האסלאם
- המציאות היומיומית של לא-מוסלמים במזרח התיכון
- ירושלים : עיר קדושה לשלוש דתות
- התאסלמות במזרח התיכון של ימי הביניים
- בוחן שיעור 7

שיעור 8 : זהויות תרבותיות במזרח התיכון

- זהויות תרבותיות במזרח התיכון
- זהות ערבית : חוויה משותפת ומאחדת לצד חוויה מקומית ייחודית
- תרבות ערבית : שפה מדוברת ושפה כתובה
- ראיון עם ד"ר רחל יוקליס : היבטים ויזואליים וחומריים של השפה והכתיבה הערבית
- תרבות פרסית-מוסלמית
- מעבדת ההיסטוריון : מיניאטורות פרסיות ואומנות איור כתב היד
- פרויקט התרגומים
- תרבות מוסלמית

- ראיון עם פרופ' נאסר בסל: השפה והספרות הערבית-יהודית
- סיכום הקורס
- בוחן שיעור 8

Arab-Islamic History: From Tribes to Empires

Lecturer: Prof. Miri Shefer-Mossensohn (shefer@post.tau.ac.il)

Teaching Assistant: Ms. Ronnie Agassi (ronnieagassi@mail.tau.ac.il)

Department of Middle Eastern & African History

Course description

Learn about the history of the Arab and Muslim world during its first millennium, including political, social and cultural aspects. You will study this course in two parts. The first presents the main political events that set the chronological framework for the course, namely 6th century to the arrival of the Ottomans in the Middle East in the beginning of the 16th century. The second part delves into social and cultural realities of the medieval Middle East.

[A short video on the course](#)

This is an on-line course on edX. It offers a novel learning experience, which allows the student to determine her or his own pace, and combines several mediums: pre-recorded short lectures, short readings from primary and secondary sources, and discussion questions. The videos are offered in English, with Hebrew and Arabic subtitles. The reading excerpts are available also in Hebrew and Arabic. The platform materials and forums are in English.

Assignments and final grade

During the course students will be required to submit 4 assignments (quizzes) worth 24% of the final grade (each assignment is worth 6%). The online course includes 8 assignments, and students may choose any 4. Students are encouraged to submit more than the required minimum. In such a case we will include the highest 4 scores. Assignments are to be submitted by the final exam on Nov 30, 2018, even if you plan to take the second sitting (December 28, 2018). The final test (Nov 30 & Dec 28 / 2018) will be a multiple-choice test on campus, worth 76% of the final grade. It is bilingual and students may answer either in Hebrew or English.

List of Topics

Part A – The Political Framework: 1000 Years of Islamic History (500-1500)

Lesson 1: Early Islamic Arabia

- Pre-Islamic Arabia: The Local Scene
- Pre-Islamic Arabia: The Global Scene
- Muhammad: The Individual
- Muhammad: The Community Leader
- Interview with Dr Leah Kinberg: Early Islam and Its Sources
- Historian's Lab: The hadith on opening Muhammad's heart
- Quiz lesson 1

Lesson 2: Introducing the First Muslim States -- The Rashidun & Umayyads

- The Transition Period after Muhammad's Death
- Rashidun: The Rightly Guided Caliphs and the First Islamic State
- The Umayyad Dynasty
- The early Territorial Expansion
- Early Islamic bureaucracy
- Interview with Prof. Gideon Avni: Space and Rulership in the Early Islamic States
- Early Islamic Identity
- Interview with Dr. Raquel Ukeles: The Canonization of Qur'an – The Material Aspects
- Historian's Lab – Reading in a Muslim Chronicle
- Quiz lesson 2

Lesson 3: The Abbasids - When Baghdad and the Arabs Ruled the World

- The Abbasid Coming to Power
- The advent of concubines and the creation of the harem
- The bureaucracy
- Historian's Lab: The Abbasid Harem -- The View from Within
- Decentralization and the meaning of sovereignty
- The Limits of Abbasid Rule: the Buyhids and the Seljuks
- Threats on Abbasid Legitimation: The Umayyads in Iberia and the Fatimids in North Africa to Syria
- Interview with Prof. Amira Bennison: A Discussion about Abbasid North Africa and Islamic Iberia
- The Crusades and the Rise of Saladin
- Quiz lesson 3

Lesson 4: Turkic Peoples in the Pre-Modern Islamic World

- Acquaintance with the Turkic Peoples
- The Turkish Makeover: From Slaves to Rulers
- The Seljuk State: Changes and Legacies

- Historian's Lab: Reconstructing Everyday Realities from Poetry and Artefacts
- The Birth of "Turkey"
- The Mamluk Sultanate: Military Slaves turned Sultans
- Interview with Dr. Daniella Talmon-Heller: A Discussion about Popular Culture and Mystical Islam
- The Mamluk Sultanate: The End
- Interview with Prof. Nükhet Varlık: The End of the Mamluks and the Advent of the Ottomans
- Quiz lesson 4

Lesson 5: The Mongols and the Post-Mongol Islamic world, 13th - 16th centuries

- The Beginning of the Muslim-Mongol Relations
- Interview with Prof. Michal Biran: The Mongol Conquest and Its Long-term Legacies
- Mongol Influences on the Middle East: The Establishment of the Mamluk Sultanate, 1250-1517
- Mongol Influences: The Muslim-Mongol Dynasties
- Historian's Lab: Monuments that speak: Central Asian material culture
- Part A Wrap Up: the Political Framework of the Rise of Muslim States and Empires
- Quiz lesson 5

Part B – Environment, Religious and Cultural identities

Lesson 6: Environments, Societies, Individuals

- Typology of Urban Settlements in the Medieval Middle East
- Interview with Prof. Gideon Avni: The Changing Landscape and Settlements of the Middle East
- Philanthropy and its Importance in an Urban Setting
- Social Urban Institutions: Mosques and Hammams
- The Legal Systems of an Urban Community
- Historian's Lab: A View from the Outside – An Iranian Traveler Describes Arab Cairo
- Quiz lesson 6

Lesson 7: Religious Identities in the Middle East: Islam, Christianity, and Judaism

- The Religious Mosaic of the Middle East
- The Formation of the Shiites: A Three-hundred Years Process
- Historian's Lab: The Shiite Concept of Rulership
- Christians and Jews: Theology and Legal Status
- Interview with Prof. Nasir Basal: Judaism under Islam
- The Everyday Realities of Non-Muslims in the Middle East
- Jerusalem: One City, Three Religions
- Conversion to Islam in the Medieval Middle East
- Quiz lesson 7

Lesson 8: Cultural Identities in the Middle East

- Cultural Identities in the Middle East
- Arab Identity: Shared experience, a local specific experience
- Arab culture: Orality and written language
- Interview with Dr. Raquel Ukeles: Visual and Material Aspects of Arabic Language and Writing
- Persian-Muslim Culture
- Historian's Lab: Exploring Persian Miniatures
- The Translation Project
- The Islamicate Culture
- Interview with Prof. Nasir Basal: Judeo-Arabic Language and Literature
- Course Wrap Up
- Quiz lesson 8